

Haugaland lyngbrannreserve

Sjå heile området og tenk 20 år fram i tid

- Få med alle grunneiere.
- Før: mye fellesbeiter.
- Garden må ha bruksrett.
- Sett opp gjerder der det er naturlig.
- Gjenskap vikinglandskapet.

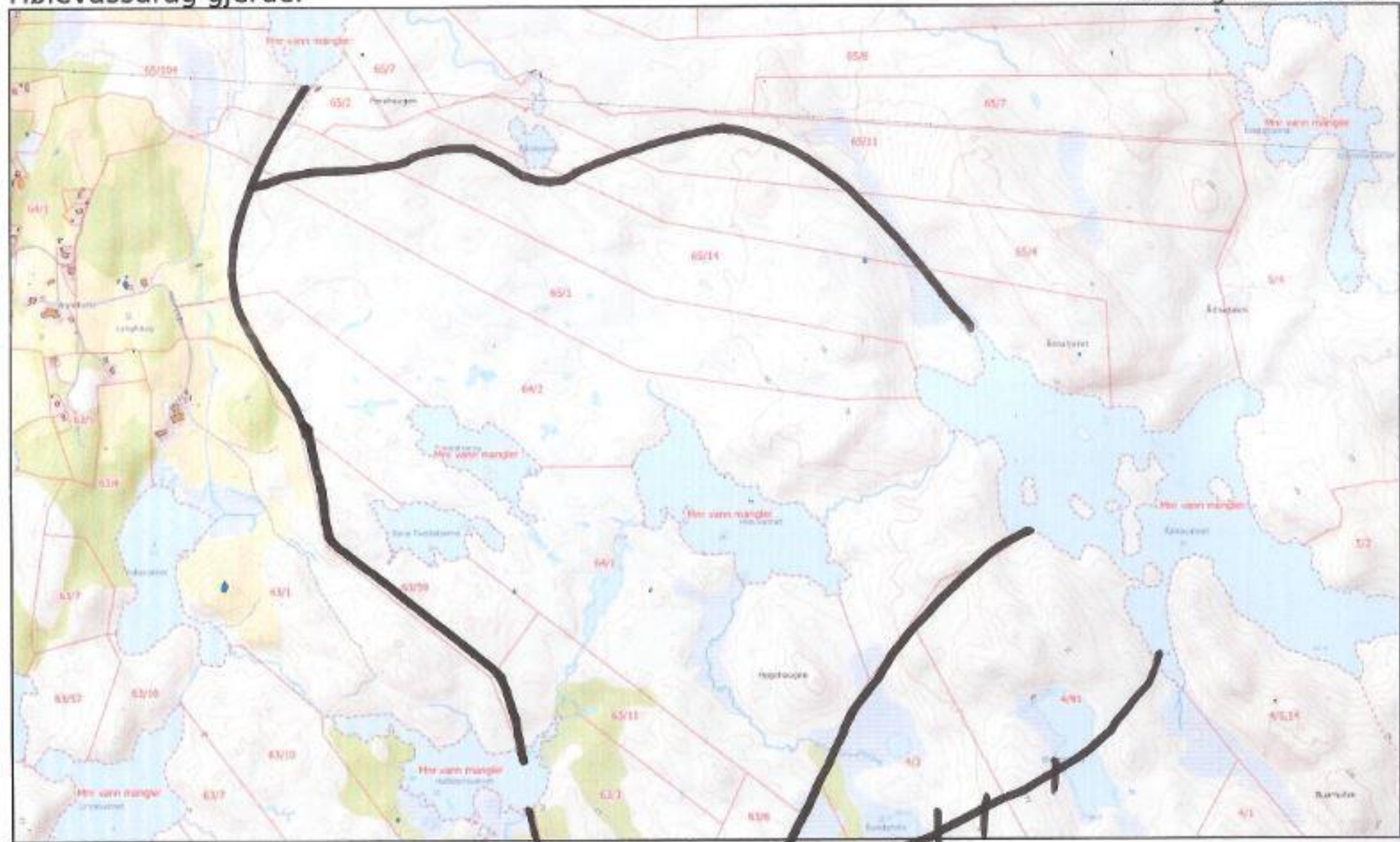

Høie Kystlynghei

- 10 000 mål
- Start 2006
- 20 000m gjerder
- Avtaler med 30 grunneiere
- 10 brukere/drivere
- Brent 9 000 mål
- Avskoget 4 000 mål
- 2018 utvidet med 2 000 mål
- 2019 nye 3 000 mål utredet

Høievassdrag gjerdar

Markslag AR5 7 klasser

Målestokk 1:10000 ved A4 ligende utskrift

Hva har vi gjort?

- Vi har laget et nettverk for samarbeid om lynnbrenning.
- Lokale grupper.
- Utlevering av utstyr.
- Samarbeid om brenning i ukedagene.
- Beredskap for hverandre.
- Utviklet teknikker.
- Sum: Mer og tryggere brenning.

Brennelag av Haugaland lyngbrannreserve

• Høie	15 stk.	8 store, 3 små,		10 pisker
• Valhest	14	2	2	6
• Bokn	15	4	4	10
• Skjoldastraumen	16	5	2	8
• Sør-Karmøy	10	2	2	10
• Vest-Karmøy	10	2	4	10
• Kringsjø	6	2	0	10
• Avaldsnes	20	6	0	10
• Sveio				
• Bømlo	30	2		6

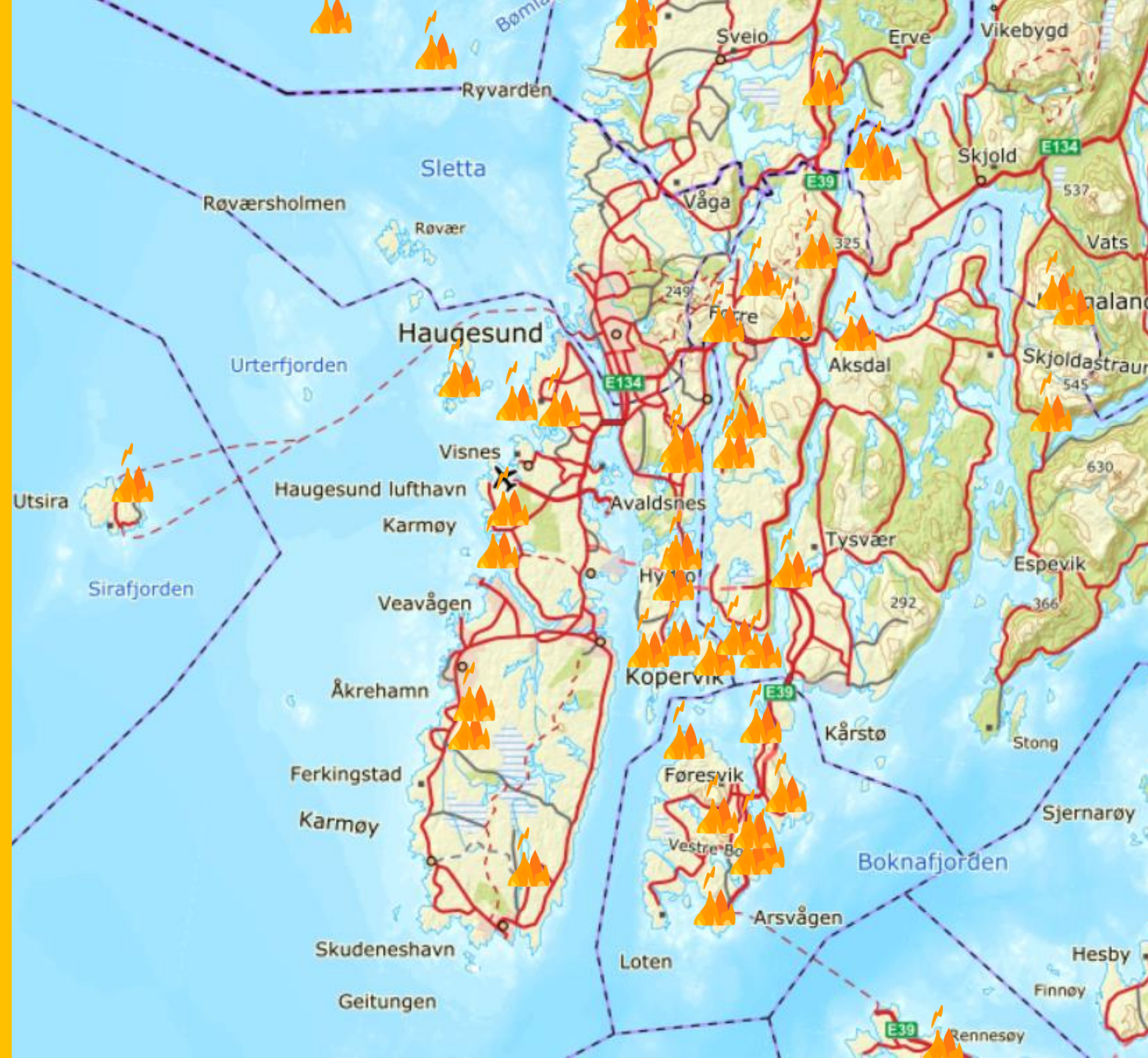

1.mars:
Stakkestad
Are
Oksebåsen

2.mars
Alvanuten
Høvring
Feøy
Dale
Fosen
Ognøy
Stava
Dale
Kvalavåg
Austerøy
Vesterøy

3.mars
Fosen
Nortveit
Espevær
Lyngholmen
Høie
Austneset

4.Mars
Ådland

80 lynnbrenninger –
1 villbrann

80 lynnbrenninger på 2 år.

Brent 9.000 mål.

Mange nye steder.

Lokale møter, utdeling av utstyr.

Hjelper hverandre.

**3 «utrykninger» fra oss uten
brannvesen.**

Sør- Rogaland, sokndalbrannen og 8 villbranner etter lynnbrann?

Hva skjedde etter villbrannene?

- Politiet: «Alle villbranner blir anmeldt».
- Brannvesenet: «De vet ikke hva de holder på med».
- Fylkesberedskapssjefen: «Vi trenger en sertifisering».
- Har vi forsikringsdekning?
- Skadet trafo. Erstatningsansvar?

- Dette skapte usikkerhet og mange som vegrer seg.

Lyngbrenner vil brenne mye mer

1.000 MÅL AVSVIDD: Ove Stumo og lyngbrannreserven ønsker å brenne 10.000 mål lyng og brake årlig. Nå ligger de på rundt 4.000. - Tettsteder blir truet om vi slutter, sier Stumo. Lørdag kom en brann ut av kontroll i Tysvær. Innsatsleder Audun Matre forteller at vinden lurte brannmannskapet. **SIDE 10-11**

Lyng- og villbrannseminar, Haugesund 2019

Fredag 15. nov 2019, kl 09.30, Høgskulen på Vestlandet

Høgskulebygget ved Rådhusplassen i Haugesund (Bjørnsons gate 45)

Program

09.15 Frammøte, registrering og kaffi.

09.30 Brannåret 2019. Rogaland

Hetlandbrannen. Brannsjef Dag Botnen, Haugaland Brann og Redning.

Sokndalbrannen. Koordinator Svein Thelin Knutsen, Rogaland Brann og Redning.

Rogaland. En oppsummering. Fylkesberedskapssjef Reidar Johnsen, Fylkesmannen

10.30 Ansvar ved lyngbrenning.

Plan og melding ved lyngbrenning. Dag Botnen og Ove Stumo

Forsikringsdekning ved lyngbrenning. Salgssjef Arnstein Bendiksen, Gjensidige.

Ansvar og lovgiving ved villbranner. Politiinspektør Jarle Utne Reitan, Politiet.

Vi må forsvare retten til å brenne lyng. Advokat MNA Sean Hafstad Grinde, Vierdal.

LUNSJ

12.45 Lyngheiskjøtsel og et klima i endring. Forskningsleder Liv Guri Velle, Møreforskning.

13.30 Om været og varsling av brannfare. Statsmetr. Håkon Mjelstad, Metr. Institutt.

14.00 Presentasjon av DYNAMIC. 1. amanuensis Monika Metallinou Log, Høgskulen

14.30 Skogbranntroppene i Telemark. Brannsjef Ove Stokkeland, Skien Brannvesen.

15.00 Vi bør brenne 10.000 mål årlig på Haugalandet. To år med lyngbrannreserven, hva nå. Ove Stumo og Annlaug Fludal.

16.00 Slutt

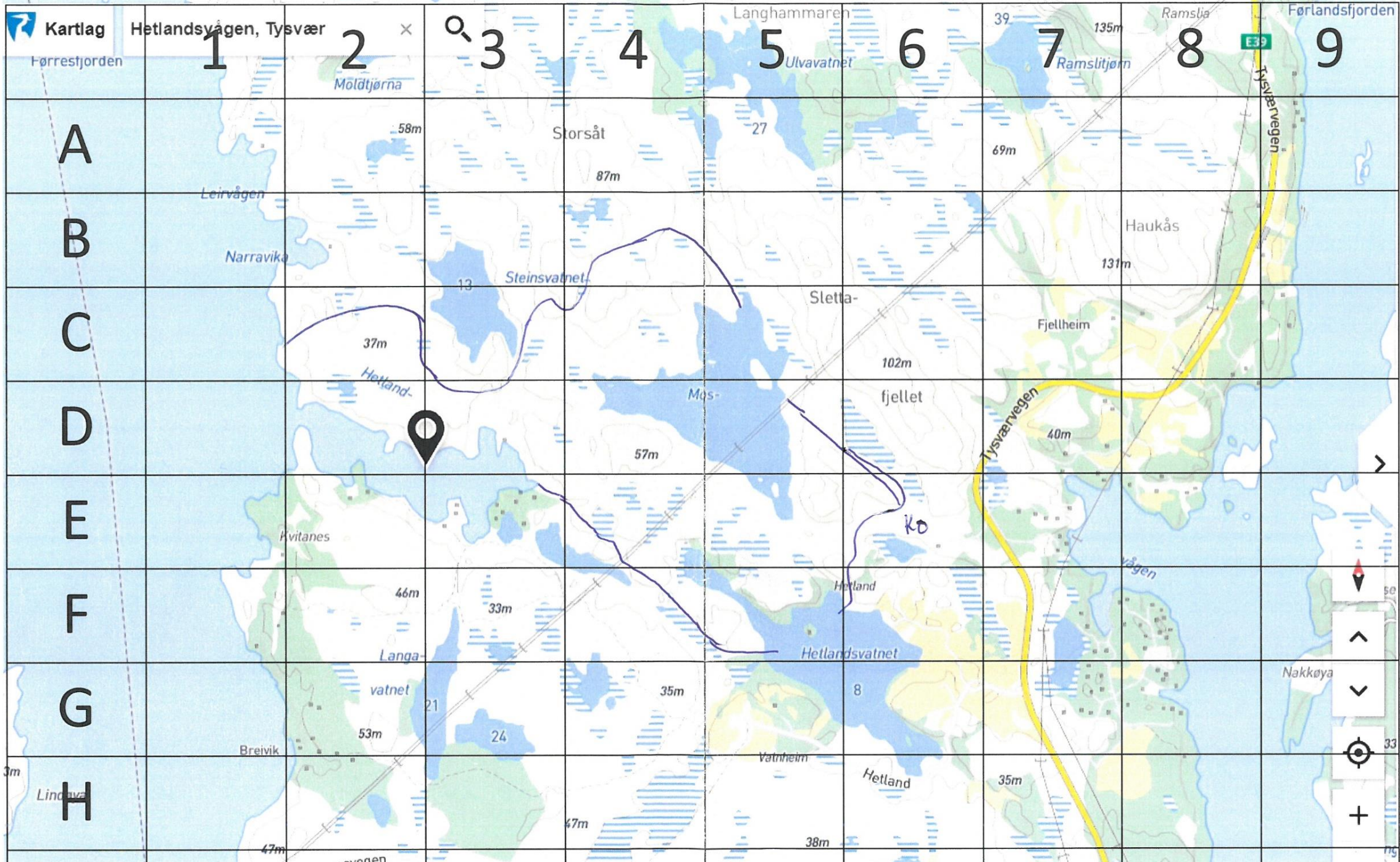

Plan og melding

- Samarbeid lyngbrennere og brannvesen
- Vi må ha et enkelt oppsett.
- Forhåndsgodkjenning.
- Enkel plan og kart med rutenett.
- Melding til 110 via nett.
- Melding til brannvesen via egen mail.

Lyngbrennarar på Haugalandet

Kjell Magne Aksdal
1. mars

Lyngbrenning på stakkestad i dag .Det var bra tørt i sørhelinga men det ble vellykket.Satse på å brenne vest for alvanuten i mårrå.

Lik dette   Kommenter   Del

Dagfinn F Bjørge, Nils Ivar Sundfør og 16 andre

Kjell Gutormsen Flotte bilder. Eg såg det rauk. blir litt

Lars Ove Frette
3. mars

Supre forhold på fosen i dag!
Kan ikke skryte nok av den ryggbårne løvblåseren!! Heller en slik, enn 10 mann med pisker 😊

1
20+
5
15
2

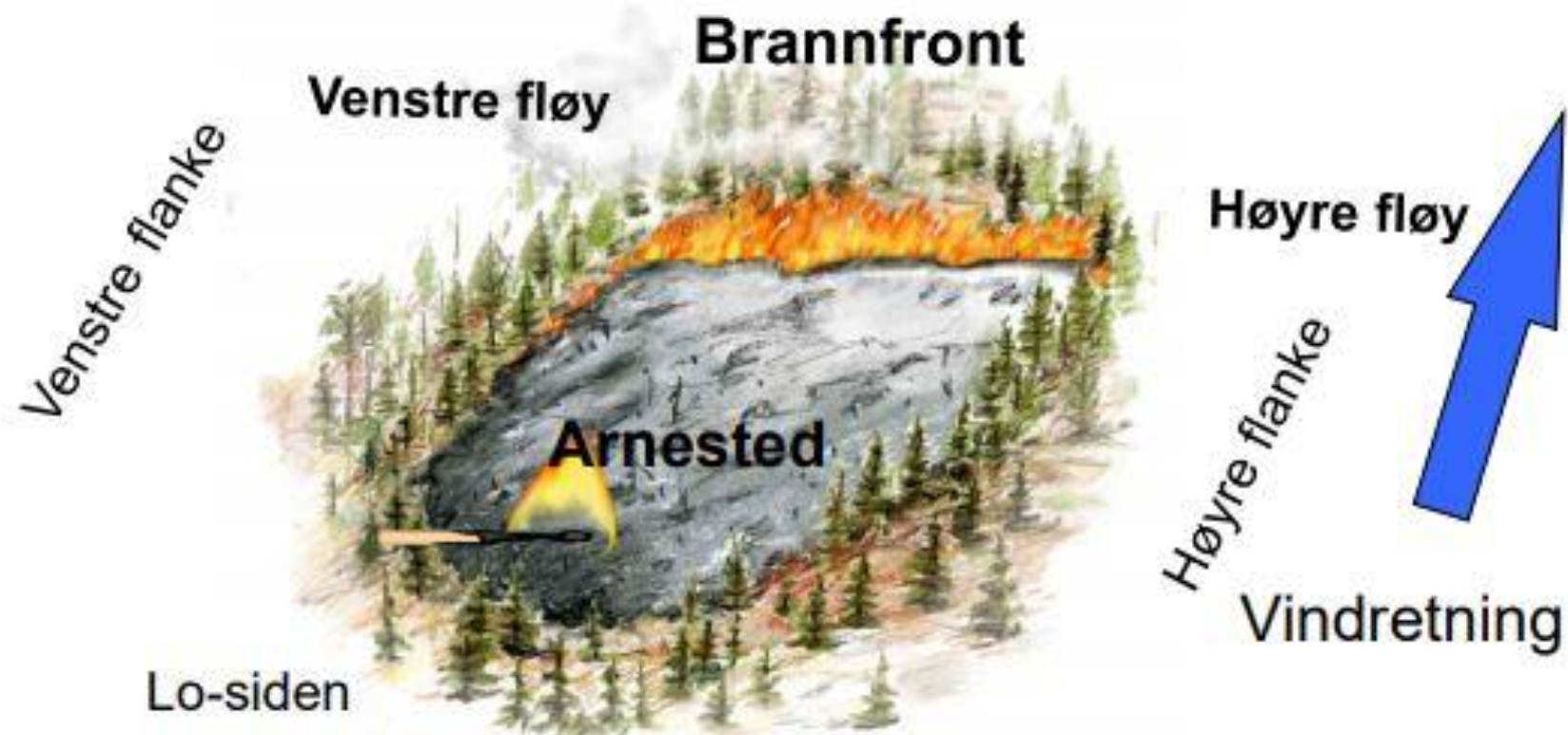

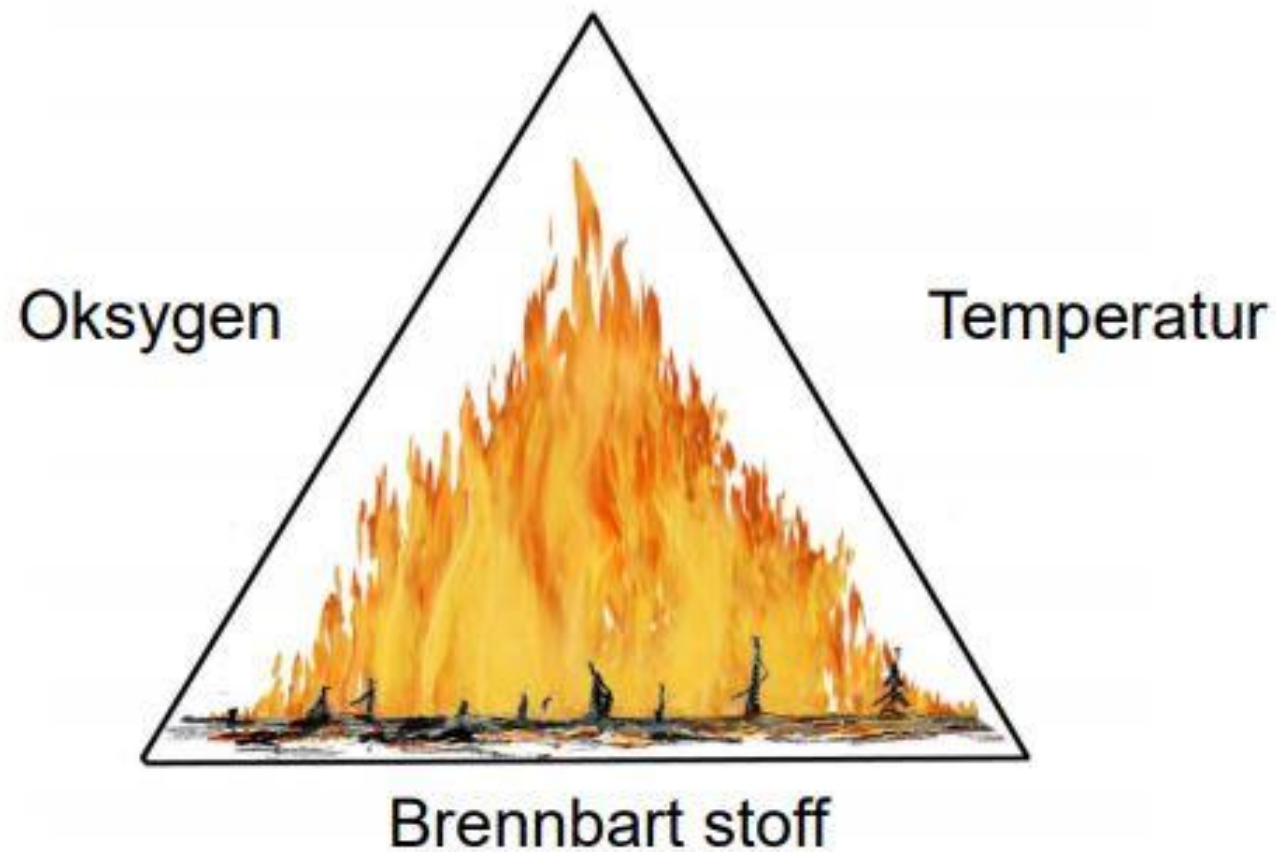
Begreper ved skogbrann

Le-siden

Flyve branner

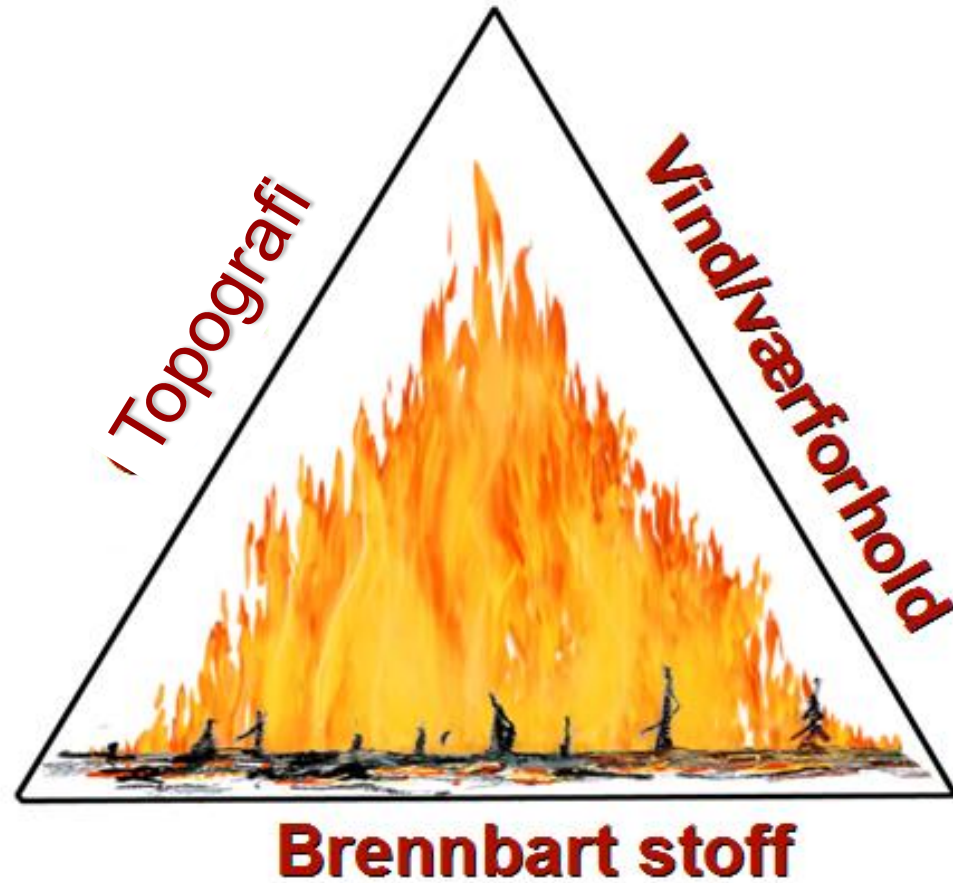

Hva må til for brann?

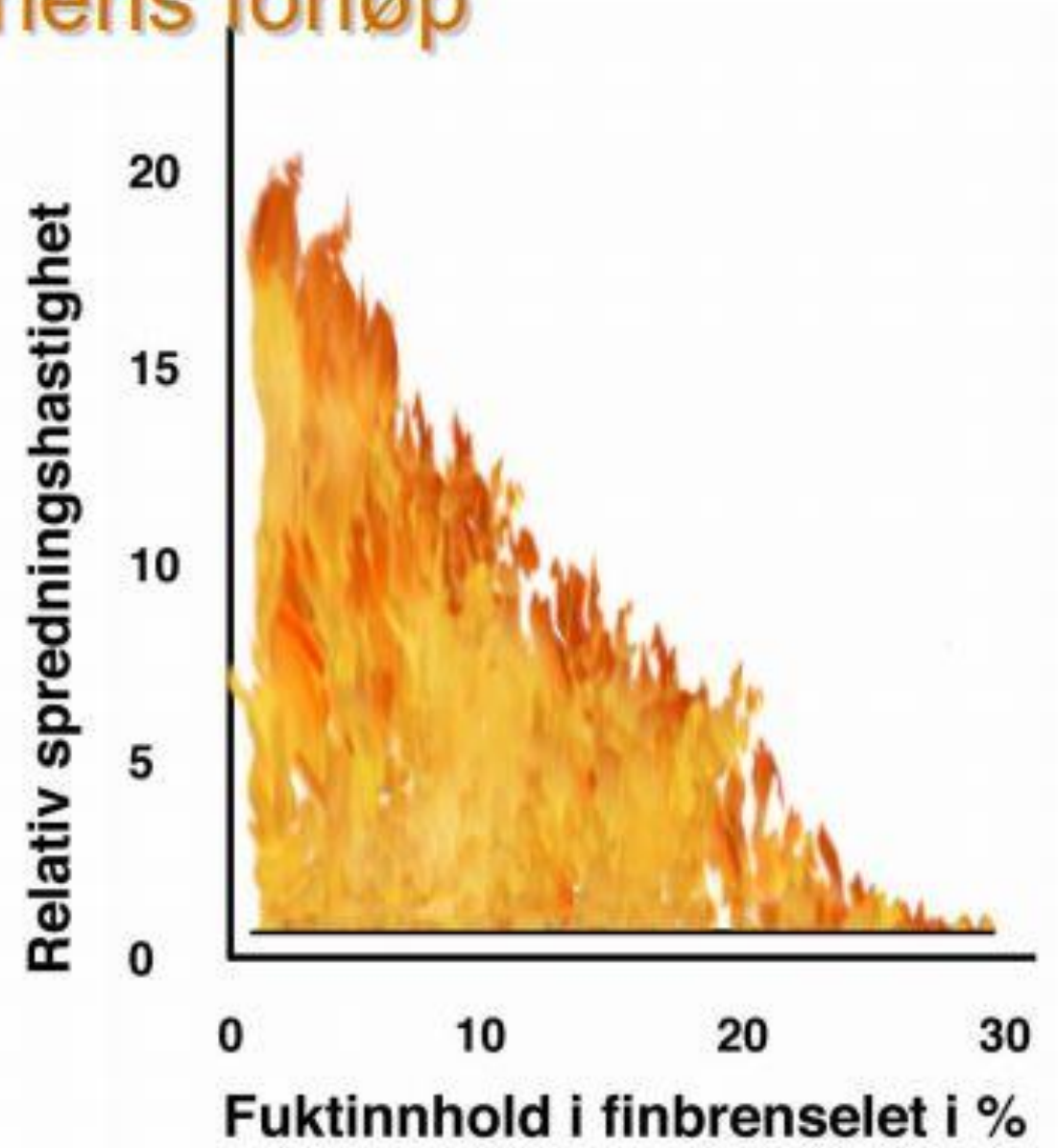
Fjerner du en av delene er brannen slokket.

Skogbranntrekanten

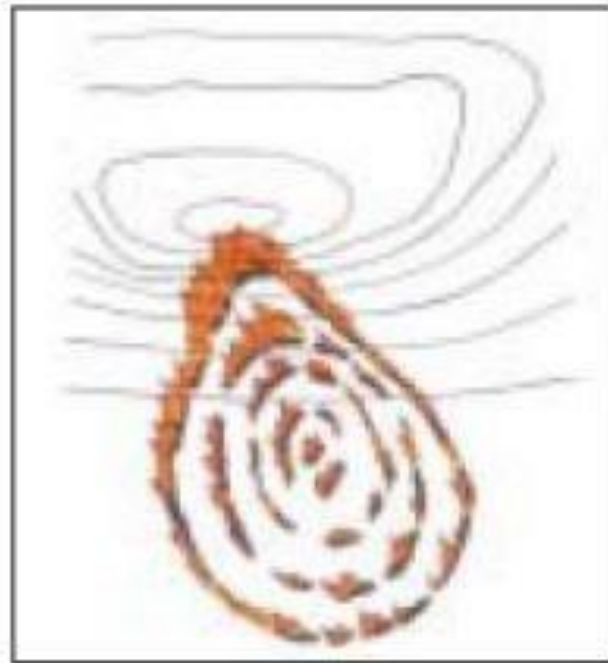

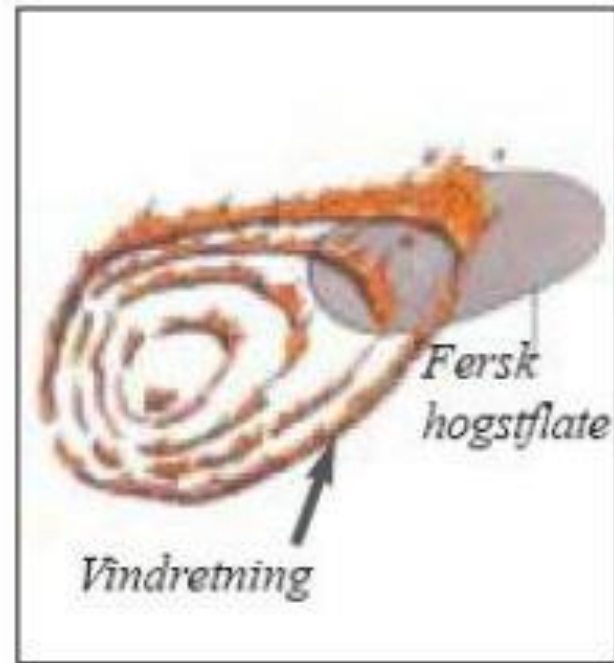
Brannens forløp

Skogbrannens forløp

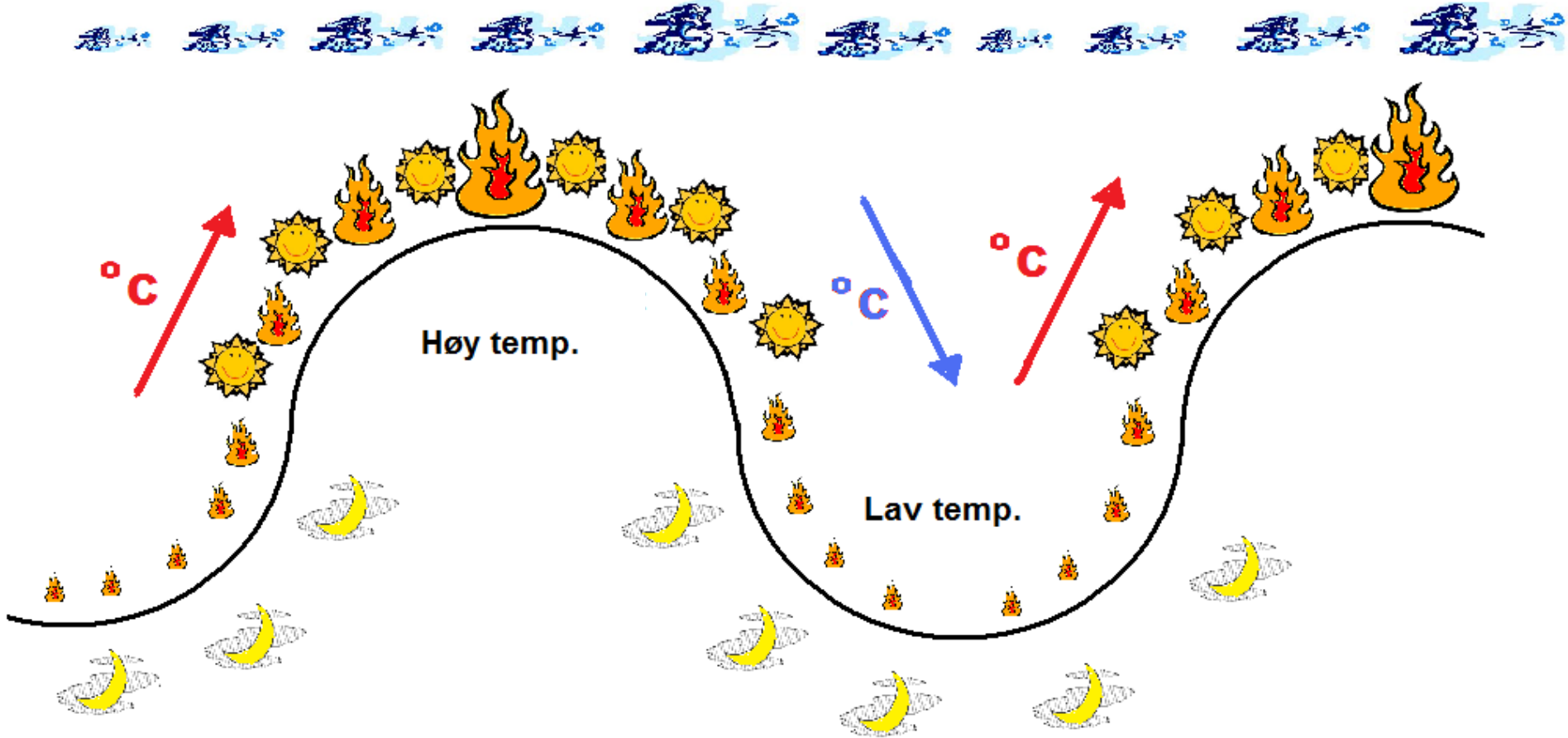
*Terrengets virkning på
brannforløpet*

*Vindens og varmesugets
virkning på brannforløpet.*

Døgnsyklus for en skogbrann!

Påvirkningsfaktorer

Topografi

Momenter lyngbrann

- Vindretning. Avhenger av terrenget. Vinden kan dreie rundt hindringer.
  - Unnabakke, oppoverbakke.
  - Gras, lyng.
  - Myrer. Nordsider.
-
- Det tørker alltid opp.
  - Vinden snur.
  - Vinden auker på.
  - Det går aldri heilt etter plan.
-
- Ledelse. Kontroll. «Auer i nakken»

Vær og varsling av brannfare

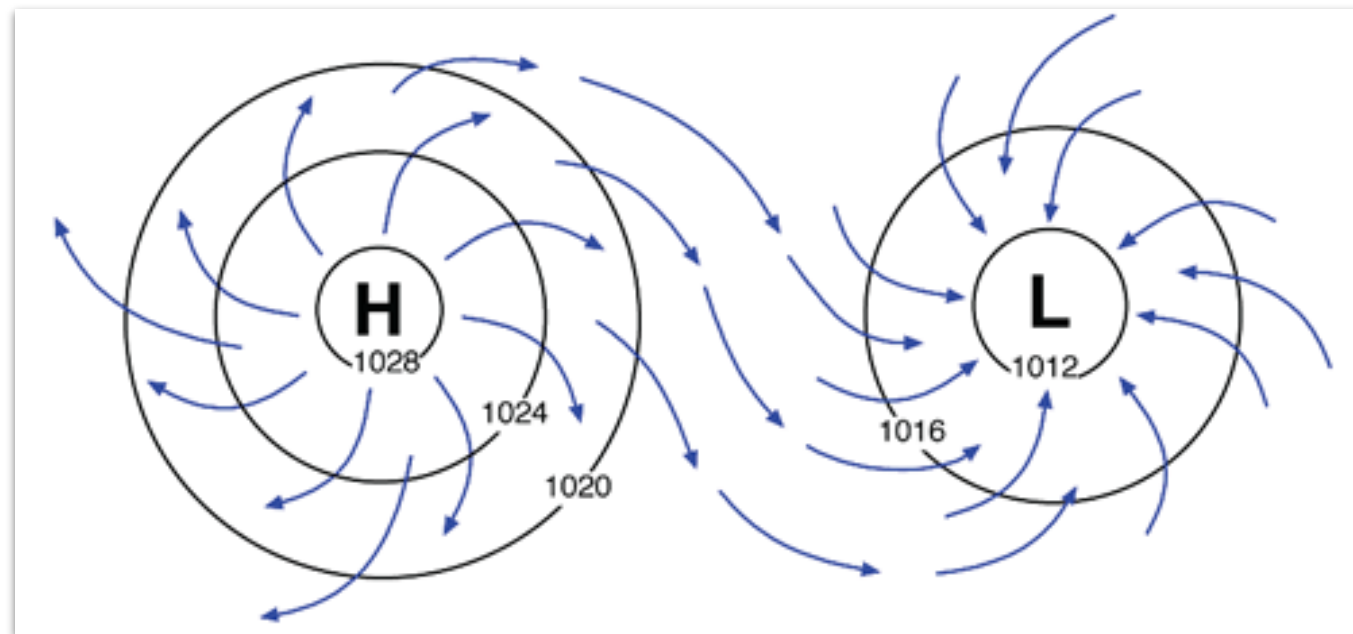
Lyng- og villbrannseminar, Haugesund 2019

Statsmeteorolog Håkon Mjelstad

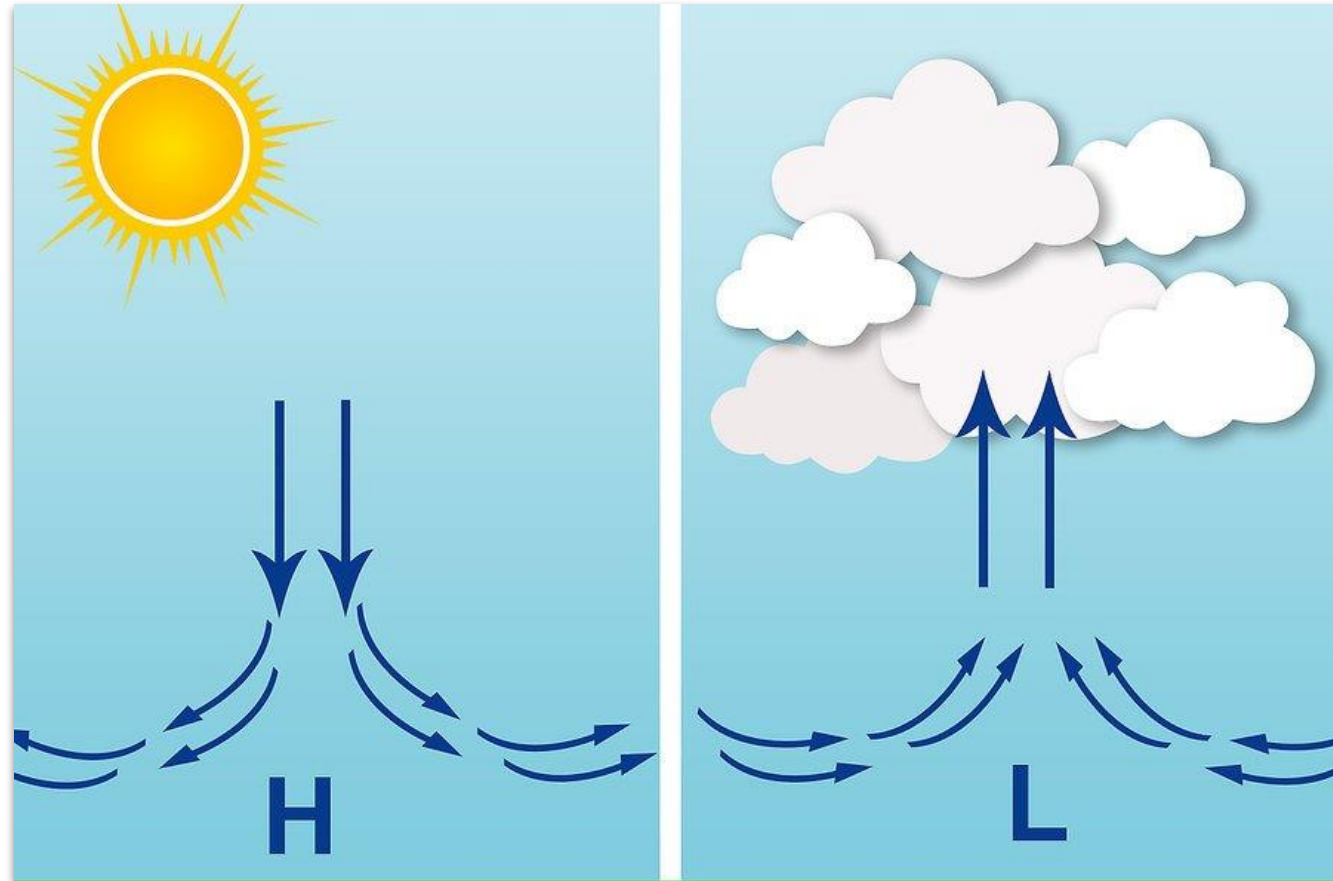
15.11.2019

Høytrykk og lavtrykk

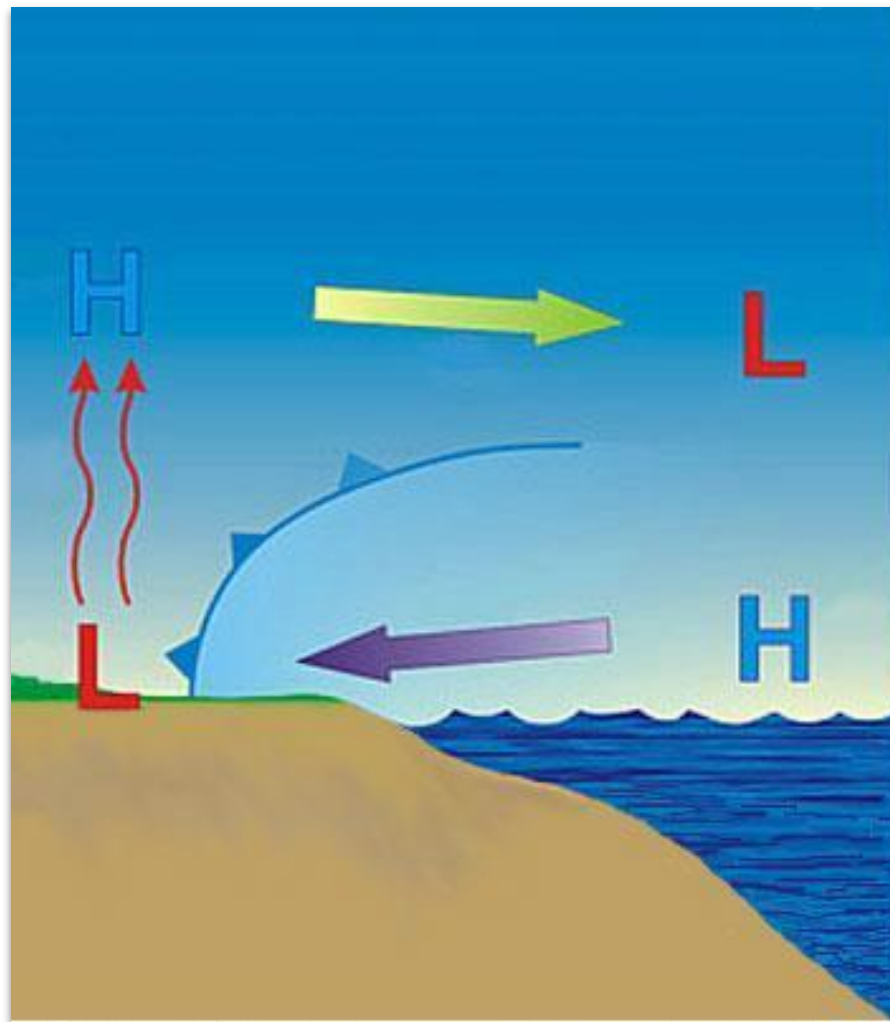
Høytrykk og lavtrykk

1030 hPa

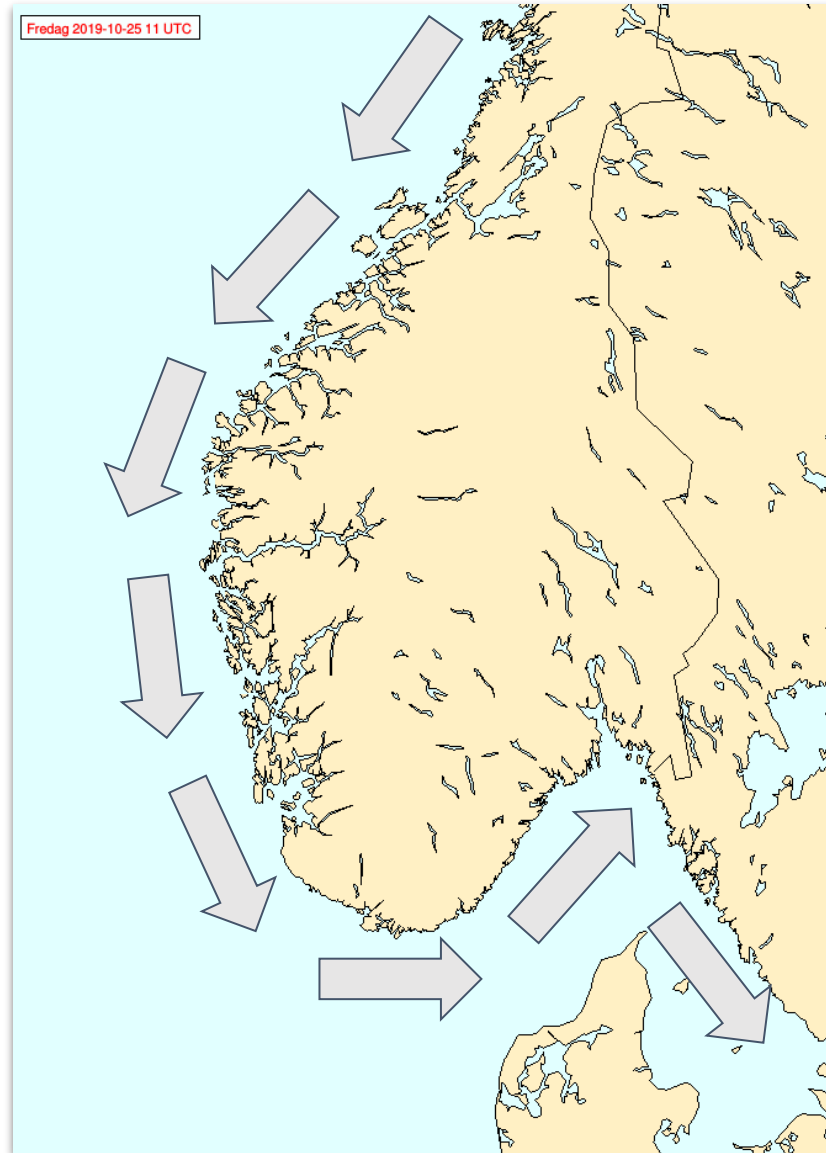
1000 hPa

På klarværsdager - solgangsbris

På en i utgangspunktet vindstille dag

Solgangsbris
utpå ettermiddagen

På en dag med sørlig vind

Vindstille eller mindre vind
på Vestlandet
utpå ettermiddagen

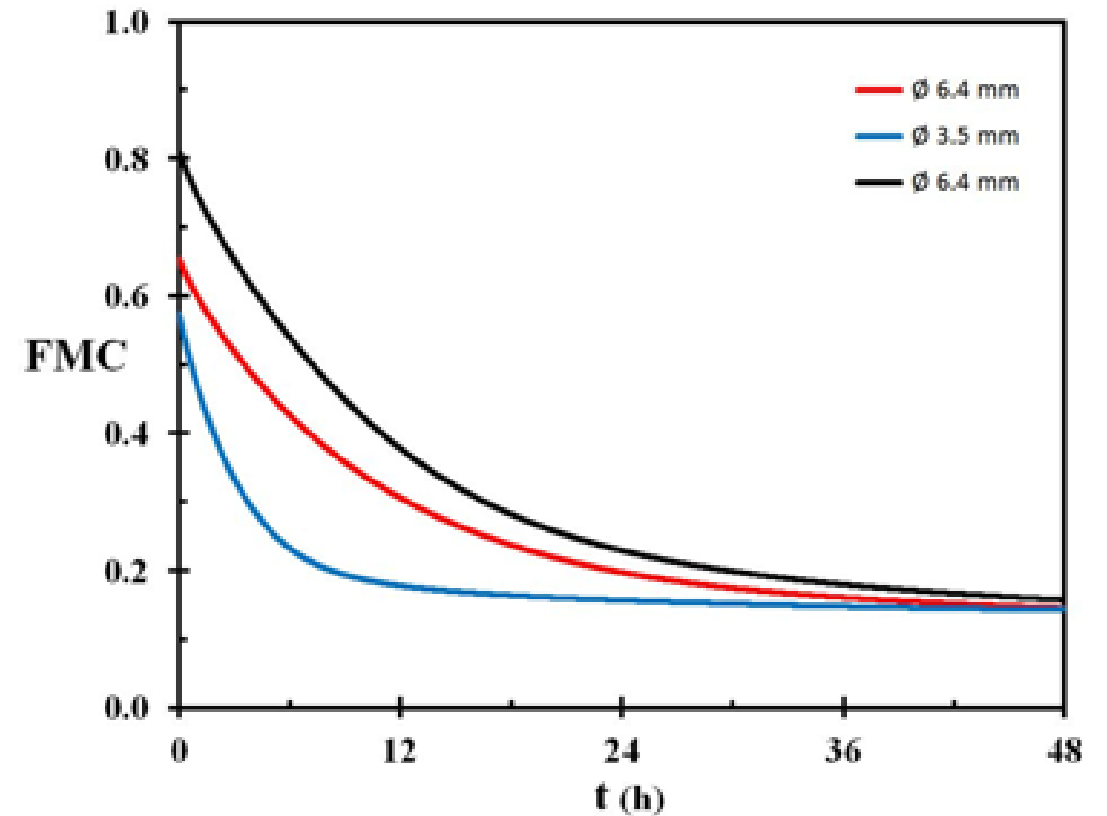
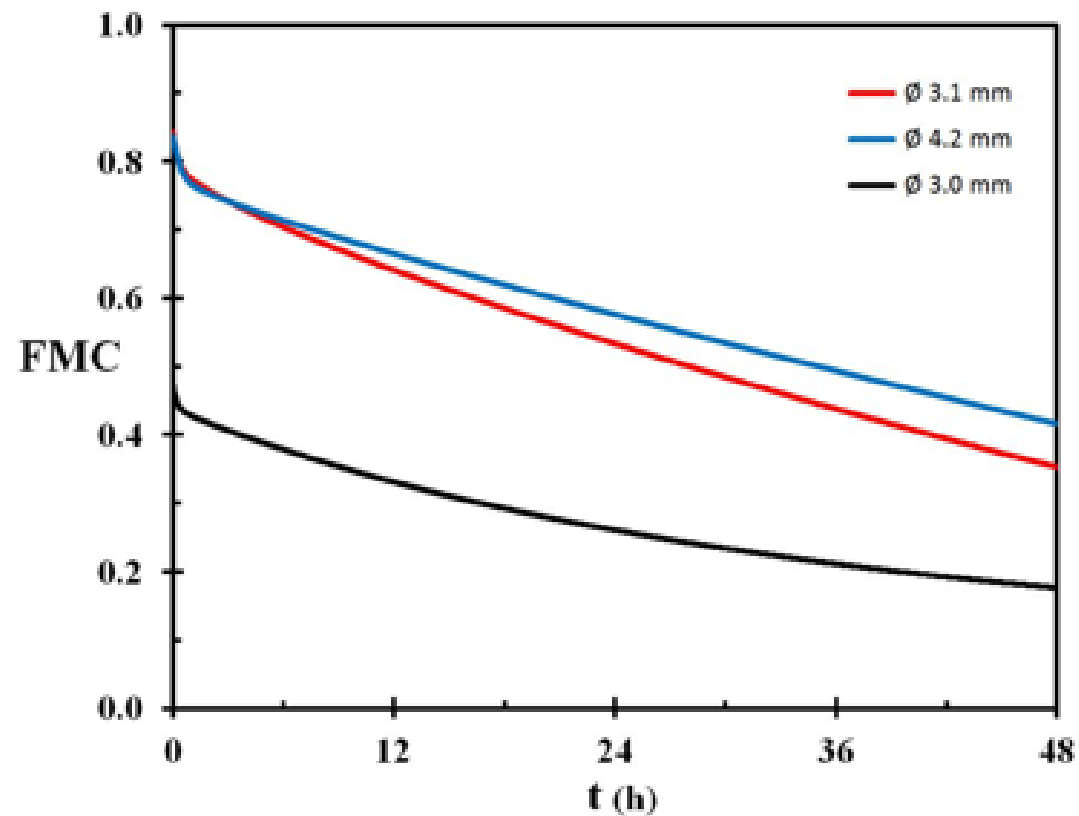
På en dag med nordlig vind

Mer vind på Vestlandet
utpå ettermiddagen

Ung og frisk vs gammel og uttørket

Langtidsvarsel for Valhest, Tysvær (Rogaland)

Sist oppdatert kl 15:29. Ny oppdatering ca. kl 23:00

Legg til mine stader

Vêrvarsel som PDF

Oversikt

Time for time

Langtidsvarsel

Vêrradar

Vêret som var

Kart

AKTUELLE STADER

[Valhest](#)

[Sveio](#)

Langtidsvarsel

Onsdag 21. februar 12-18	Torsdag 22. februar 12-18	Fredag 23. februar 13-19	Laurdag 24. februar 13-19	Sundag 25. februar 13-19	Måndag 26. februar 13-19	Tysdag 27. februar 13-19	Onsdag 28. februar 13-19	Torsdag 1. mars 13-19
1°	0°	2°	1°	0°	-2°	-4°	0°	-1°
0 mm	0 mm	0 mm	0 mm	0 mm	0 mm	0 mm	0 mm	0 mm

Ganske sikkert Noko usikkert Usikkert

[Les mer om fargekodar og kor sikkert varselet er](#)

Gå inn på yr.

Finn time for time. Finn underposten detaljert.

Da kan du lese ut vindretning og styrke. Og endring i retningen i løpet av dagen.

Da kan du og lese utviklingen av luftfuktigheten. Den endrer seg kraftig utover dagen.

Stol aldri på vindretning og styrke, det er generert automatisk. Les tekstvarselet.

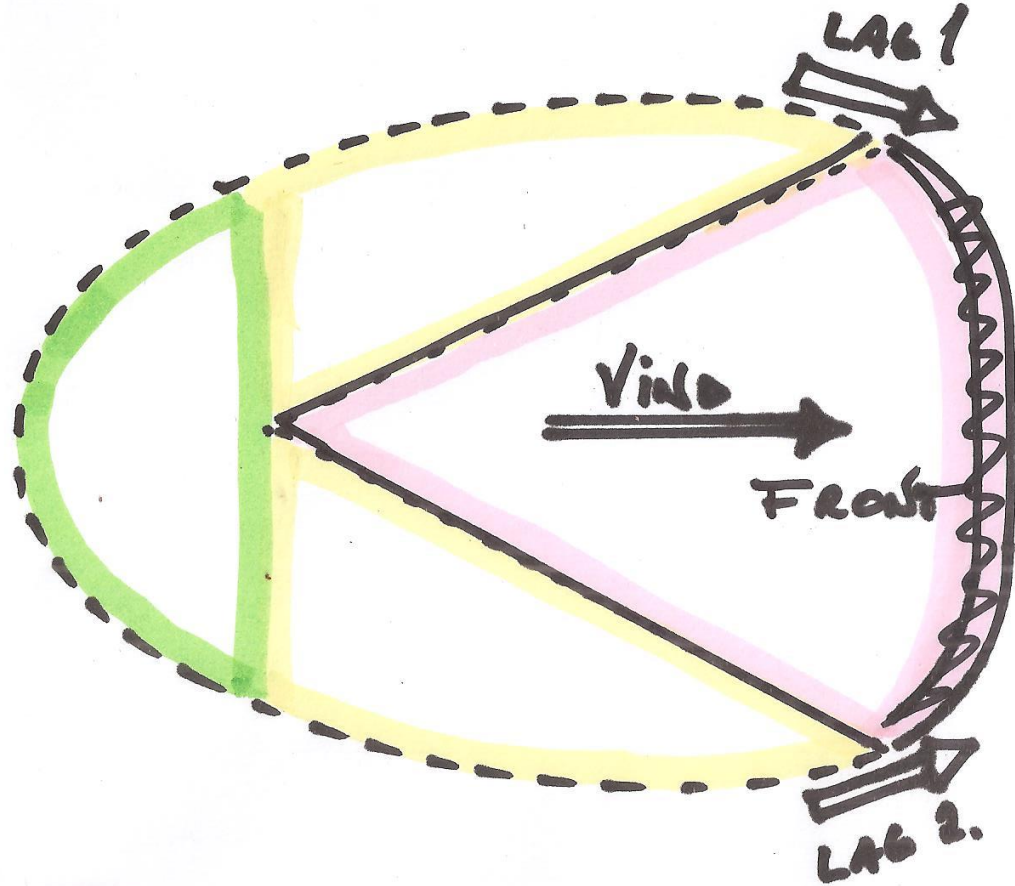
Hva går galt?

- Sikker prøvebrenning før start. Se hvordan det oppfører seg.
- Manglende konsentrasjon i starten.
- Manglende kontroll med utvikling, nasen for langt nede i lyngen.
- Tenner på for mye.
- Vinden snur.
- Det tørker opp mye raskere enn du tror.
- Manglende kontroll etter brenning.

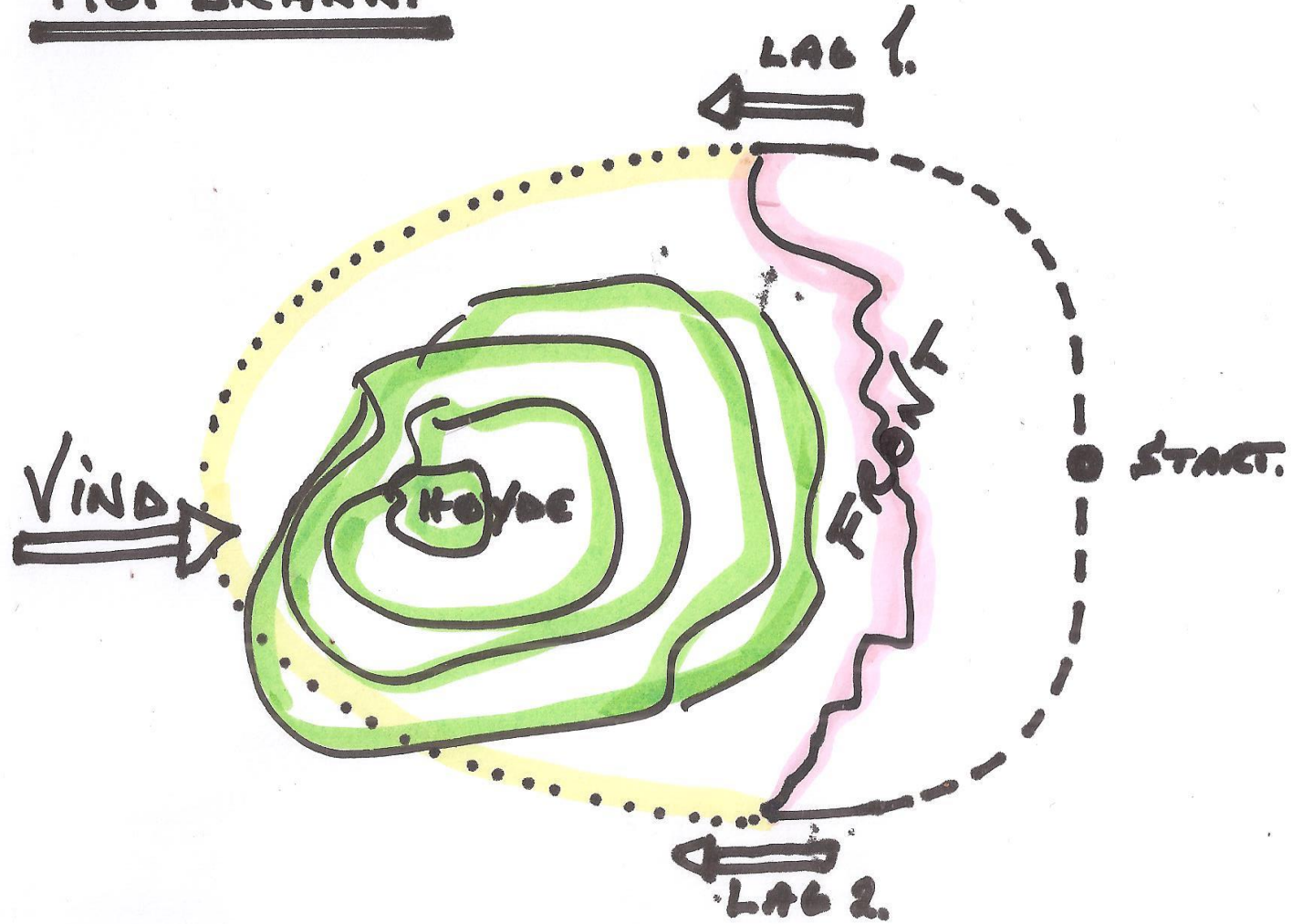
STRAK BRANNFRONT.

BARRIERE:

- VATN
- FOSU i DAGEN
- VEG
- BRANNGATE
- SNØ

MOTBRANN.

Områdekontroll.

- Vi skal brenne et avgrenset område.
- Først vurdere det store bildet, hvor er risikoen. Worst case.
- Bestemme begrensninglinjer – her går grensen.
- Strategisk plan: brenning, beiting, bearbeiding.

- Lage plan med vedlegg.

Gjensidige:

- Ansvarsforsikringen dekker kun når det er uaktsom.
- Dvs. at du ikke har tatt vanlige forholdsregler.
- Hvis du har god plan, meldt til Brannvesen og gjennomført etter planen, har du opptrådd aktsomt. En brann er da å anse som et uhell og fører ikke til erstatningsansvar.
- Da er det skadelidte sin forsikring som må dekke dette.
- Vi har bedt Gjensidige om tilbud på forsikring for medlemmer av Haugaland Lyngbrannreserve som dekker det som kan oppstå.

Erstatningsansvar?

- Aktsom
- Uaktsom
- Grovt uaktsom
- Forsettelig

Politiets anbefaling: Ha en god plan for arbeidet

- Sørg for å ha nødvendige kunnskaper og lag en god plan over lyngbrenningen du vil utføre
- Foreta en risikovurdering
- Ha notoritet over planen at planen er fulgt
- Det er sjelden det skjer uhell dersom en har lagt en god plan på forhånd – og følger planen
- Skulle uhellet likevel skje, så står en mye tryggere i det når politiet starter sin etterforskning dersom en har en god plan som er fulgt
- En må ha vært grovt uaktsom for å kunne straffes, jfr strl. § 22, 2. ledd:
"Uaktsomheten er grov dersom handlingen er svært klanderverdig og det er grunnlag for sterk bebreidelse."

Brannvesenet

- Brannsjefen: ikke rettslig grunnlag for krav.
- Den oppgitte kontakttelenen må være på nett hele tiden. Både lokal vaktleder og 110-sentralen kan ringe.
- Hvis du blir usikker, be oss andre om hjelp og meld til vaktleder at du har gjort det. Det gir han mulighet til å komme ut og vurdere uten å «trykke på knappen».
- Avslutt før det blir mørkt. Hvis det varer ut over, meld fra at det tar tid og at du har kontroll.
- Meld fra når det er slukket.

Avslutning

- Både ved Sokndalsbrannen og Hetlandsbrannen blusset det opp igjen så sent som 10 dager etter brenning.
- Blås rent ytterkantene slik at det er to meter sikker sone.
- Enten sett ut vakt eller dra opp for å sjekke.
- Varmesøkende kamera?
- Drone med fast rute?

Profesjonelle brennere?

- Vi ønsker 30 «proffer» på Haugalandet
- Unge, god helse, god holdning.
- Målrettet opplæring.
- Planleggingsmøter.
- Jobber som lag 2 - 4. Utstyr.
- Prioritering av oppdrag. Planlegging.
- Selvstendig utførelse.
- Veiledere.

HMS

- Pass på hverandre.
- Det gjelder ikke livet.
- Alle skal vel hjem.
- Ikke stress.
- Hvis dere mister kontrollen:
Ta 5 min. pause, kaffi, ring oss andre. Ha plan for møteplass og videre jobbing.

Nils Erik Haagenrud

Brannsjef i Rogaland Brann og
Redning

- «Det vil før eller senere gå galt selv om det er planlagt.»

Takk for meg!

Og lykke til!

Haugaland lyngbrannreserve

Lyngbrenning

- Risikovurdering, «worst Case».
- Lendevurdering.
- Sikkert område, vatn, elv, myr, veg, snø, branngate.
- Vegetasjon, gras, lyng, einer, skog.
- Plan, slutt - start.
- Etablere barrierer.
- Bemanning, utstyr.
- Beredskap. Varsling. Oppmøte. Kontakt.
- Usikker? Kontakt oss andre. Villbrann? Varsle brannvesenet.

Momenter:

- Ukedager, mandag – fredag.
- Det går aldri heilt etter plan.
- 8 utrykninger på 10 år.
- Rutine. Ledelse.
- Utstyr. Blåsere.
- Forholdet til brannvesenet.

Skjøtsel av kystlynghei Bonden

- Hvorfor?
- For å få gode beiter.
- For ammekyr, ungdyr, villsau og normal sau.
- Me får betalt for beiting og skjøtsel.

Leirvågflua

Taravika

Moldtjørna

Såttjørna

14:09

15:20

Littesåt

Såt

Leirvågen

12:40

Storsåt

Narravika

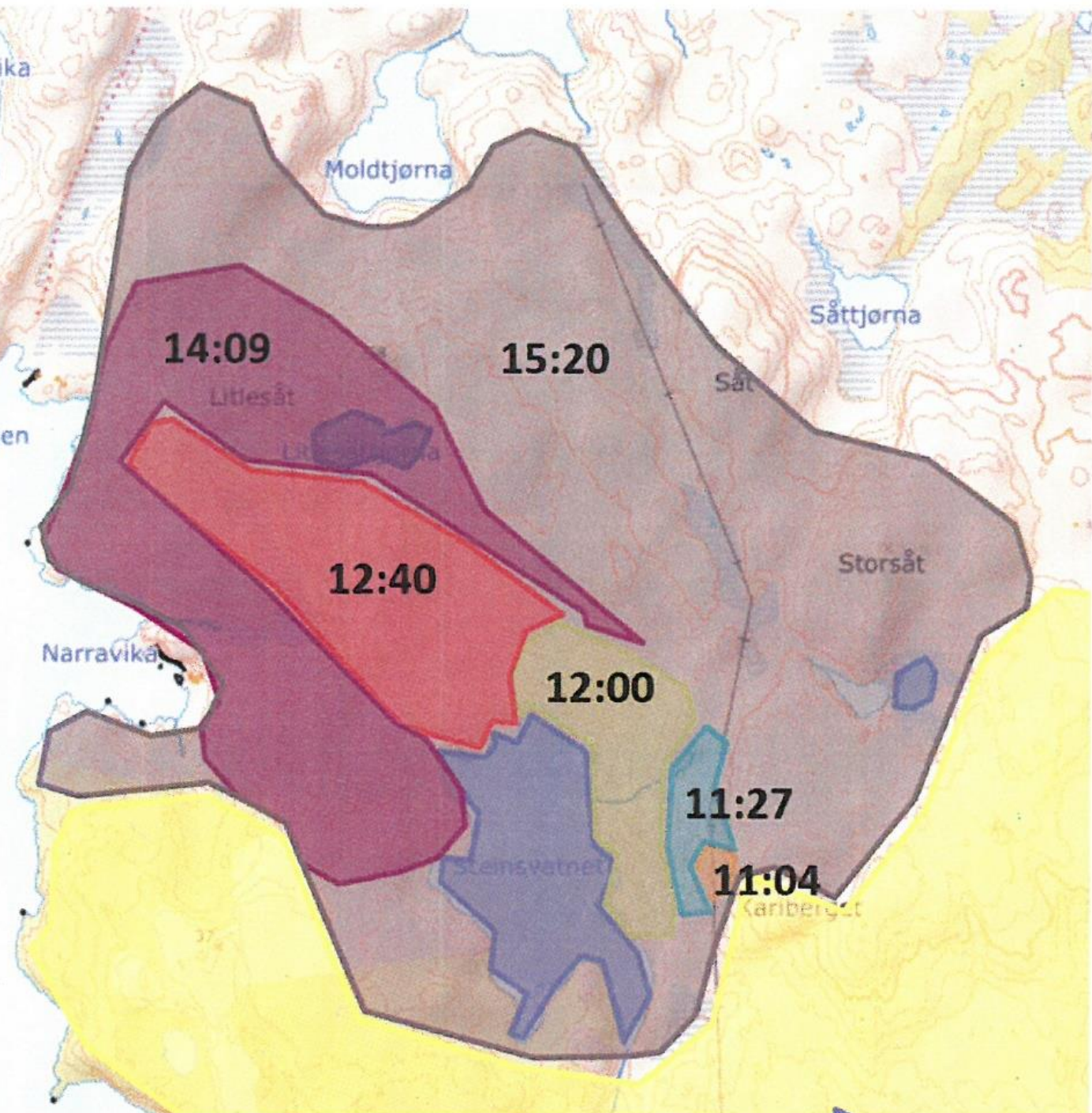
12:00

11:27

11:04

Stensvatnet

Karibergst

Villbranner

- Slokke eller ta styring?
- Slokking på autopilot. Bakfra på flanker. Så vurdering og plan.
- Risikovurdering.
- Etablere barrierer. Motbrann. Vernebrenning.
- «La det brenne»?
- Styre brannfront mot barriere. Kraftsamling.
- Faremoment 11. Brennbart mellom deg og brannen.

Innspill til brannvesen.

- Framtida er oftere og heftigere villbranner. Kystlyngheia får det først.
- Forholdet mellom brannvesen og lyngbrennere. Lokalt.
- ROS Villbrann.
- Årlig trening. Du blir bare god på det du trener på. Sveiomodellen.
- Brenneforbud må være fleksibelt.
- Lyngbrennarar på Haugalandet. Facebookside.
- «Only the brave». Film.
- Gjesdalmetoden. Utstyr. Øving. Samhandling.

Avaldsnes

- Gjenskape vikinglandskapet?
- Hvorfor?

Høievassdraget Beitelag

Avtale om bruk og skjøtsel av utmark

Sørvåg/Stegaberg utmarksområde

1. Avtaleparter.
Grunneier: Ove Storro (navn)

Adresse: Høievass 605

Gnr. og Bnr.: 68/4 i Tysvær Kommune

Høievassdraget Beitelag
v/leder

2. Formål.

Beiting og aktiv bruk av gardens og tilliggende naboers utmark i området. Utmarka skal brukes som fellesbeite for utegangere for å bevare dette som kystlynghei i tråd med skjøtelsesplan som utarbeides.

3. Grunneier eller den som leier jorda har førsterett til beiting i forhold til sin andel av arealet i området.

4. Det kan settes opp gjerder eller enkle hegner etter behov.

5. I samsvar med skjøtelsesplan kan det drives lyngbrenning og avskoging.

6. Grunneier har ingen økonomiske forpliktelser som følge av avtalen.

7. Etter avtale kan Tysvær Kommune eller beitelaget tilrettelegge for tursti inntil 1,5m bredde der det er stier fra før eller der det er naturlig. Det kan settes ut gangbaner, klopper, små bruer eller gjerdeklyvere der dette er nødvendig. Turstier kan merkes eller skiltes på vanlig måte. Kommunen eller samarbeidspartner har det økonomiske ansvaret for opparbeidelse og skjøtsel. Eventuelt kan det avtales at grunneier gjør dette mot godtgjøring. Stier skal ikke hindre naturlig og påregnelig drift av eiendommen. Gardsdrift må ta rimelig hensyn til traseen.

8. Avtalen gjelder for 10 år og blir automatisk forlenga for nye 10 år dersom ingen av partene har sagt den opp.

Sted og dato: Sørvåg 10/5 - 2014

Ove Storro

[Signature]

Uheldig kombinasjon

Biomasse

Tørke

Økt fare for
villbrann

Utrustning, HMS

- Flammebestandig kjeledress.
- Tett hjelm.
- Vernebriller.
- Egnet åndedrettsvern.
- Hansker.
- Vernesko/støvletter.
- Hodelykt.
- Niste, drikke.
- Min. 1 radio og 1 sett førstehjelpsutstyr pr. lag.

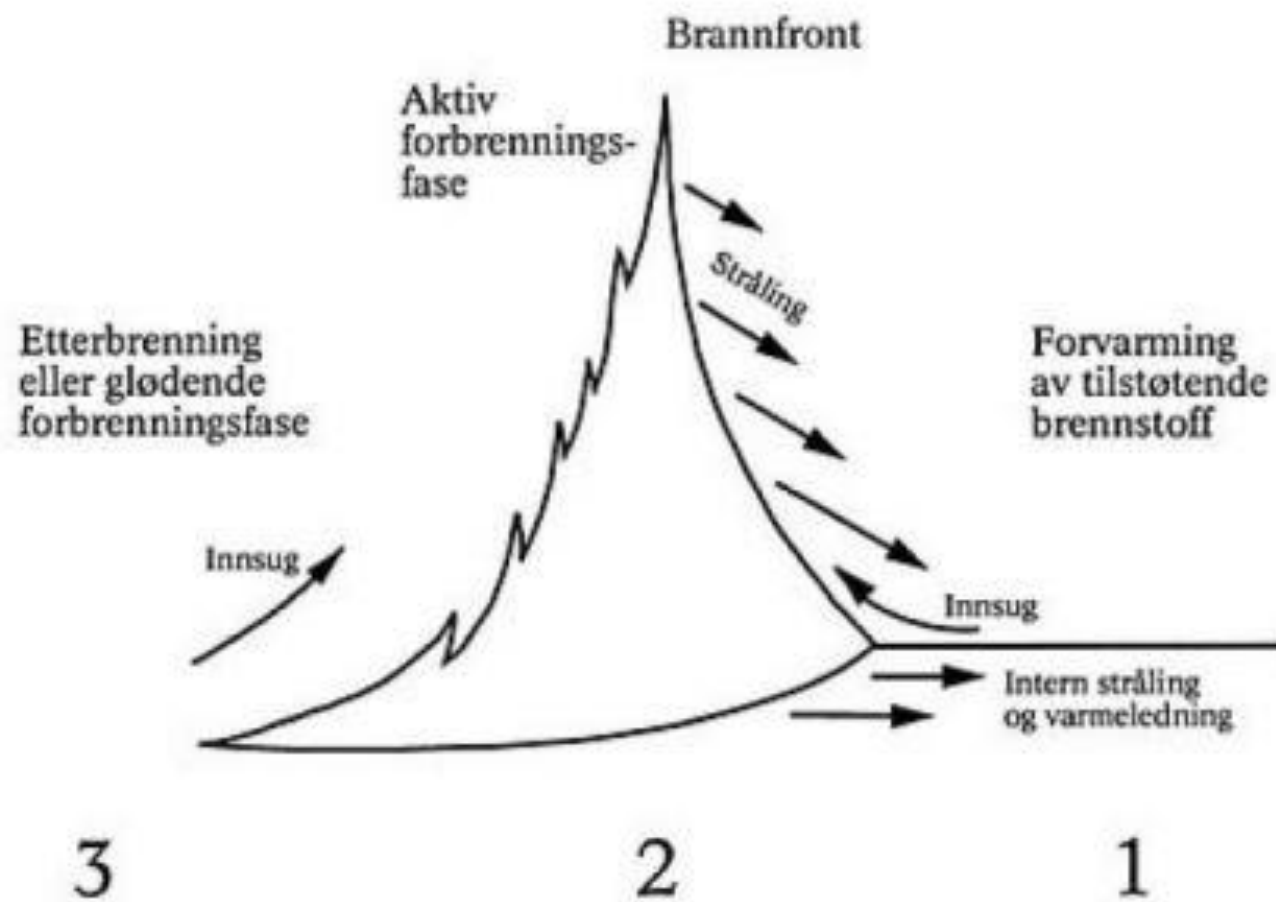
Praktisk brenning.

- Meteogram:
Luftfuktighet, vindretning.
- Aktuelt område:
Barrierer, vegetasjon, terreng.
- Mannskap, utstyr.
- Plan.
- Brief.

- Melde klar.

Brannfront og flammeprofil

Effekten av lyngbrenning

- «nullstiller landskapet»
- Gagner trua naturtype, kystlynghei.
- Mangedobler beiteverdien.
- Gjelder hjortedyr, småvilt og husdyr.
- Gagner insekter. Minus flåtten (som ikke er et insekt).
- Gagner klimaet. Binding av karbon. Reflekterer sollys.
- Gagner vegetasjonen i lyngheia.
- Hemmer villbranner.

Hva gjør vi?

- «Vi må brenne mye mer».
- Nettverksbygging.
- Vi må lage lyngbrannkurset selv. Kompetanse.
- Avklare jussen.
- Avklare forsikringsdekningen. Eventuelt ekstra dekning.
- Styrke lokale grupper. Dresser. Blåsere.
- Aktiv bruk av Facebook.
- Profesjonelle brennere.
- Veiledere.

Del 1 Høievassdraget Kystlynghei Plan for lyngbrenning 2018
Rev 3, 10.01.2018 (Ove Stumo 915 47 834, ov-stu@online.no)

Situasjon.

Høievassdraget Kystlynghei strekker seg fra Akسدalvatnet til Hetlandsvågen og har 7 delområder i utmarka, Rønnevik/Apeland i nordøst, Skeiseid i nord, så Sørvåg/Stegaberg, Våga øst for Stegaberg skule, så Nordtveit og Høie, til sist Hetland/Haukås helt i sør. I alt 13.000 da. Vedlegg: Områdekart som viser delområder og aktuelle brannteiger med romertallkoder.

Oppdrag.

Som del av skjøtselsplan for området skal utmarka brennes del for del for å fornye lyngen. Siden 2010 er det brent omlag 5.000 da.

Plan.

Før brenning starter gjøres en nøye vurdering av forholdene. Området som skal brennes velges ut fra prioritet, terreng, vindretning og bemanning. Det lages branngater etter behov og legges til rette for mest mulig kontrollert lyngbrenning. Det gjøres en vurdering av hva som skal gjøres dersom brannen kommer ut av kontroll og adkomstveier for nødvendig assistanse.

De som er med gjennomgår planen for den aktuelle brenningen slik at alle er informert. Det deles inn i lag, samband testes og oppgaver fordeles.

Ressurser.

Beitelaget stiller med:
Brannleder med erfaring i lyngbrenning.
Tilstrekkelig med mannskap som har erfaring med lyngbrenning.
Løvblåsere og ryggtakesprøyte.
Brannvifter (pisker) og gassbrennere.
Førstehjelpsutstyr, drikkevann.

I bygda er det reserver som stiller med nødvendig utstyr og mannskap om nødvendig.
Vi er en del av Haugaland Lyngbrannreserve og kan tilkalle flere ved behov.

Ledelse og samband.

Melder til Tysvær Brannvesen og 110-sentralen i Haugesund før oppstart. Leder oppgir navn og kontakttelefon. Det meldes fra når brenningen er avsluttet.

Tysvær Brannvesen	907 83 966
Brannvakta (110-sentralen)	52 74 47 30

Internt samband er jaktradio, kanal 2

